

LALLERSTEDT, ANDERS

En kort och tydlig svensk chriologie, hvaruti innefattas och företälles med liflige färgor alle the förnämste figurer, som gifva någon behagelighet uti stilo scholastico academico och civili, och ald

(kungl. tryckeriet : Momma
1740

EOD - Miljoner böcker bara en knapptryckning bort. I mer än 12 europeiska länder!

Tack för att du väljer EOD!

Europeiska bibliotek har miljontals böcker från 1400- till 1900-talet i sina samlingar. Alla dessa böcker går nu att få som e-böcker – de är bara ett musklick bort. Sök i katalogen från något av biblioteken i eBooks on Demand- nätverket (EOD) och beställ boken som e-bok – tillgängligt från hela världen, 24 timmar per dag och 7 dagar i veckan. Boken digitaliseras och blir tillgänglig för dig som e-bok.

EOD bokens fördelar!

- Få samma utseende och känsla som med originalet!
 - Använd ditt standardprogram för att läsa boken på skärmen, zooma och navigera genom boken.
 - *Sök:** Använd fulltextsökning för enskilda fraser.
 - *Klipp & klistra:** Kopiera bilder och delar av texten till andra applikationer (t.ex. ordbehandlingsprogram).
- *Ej tillgängligt i varje e-bok.

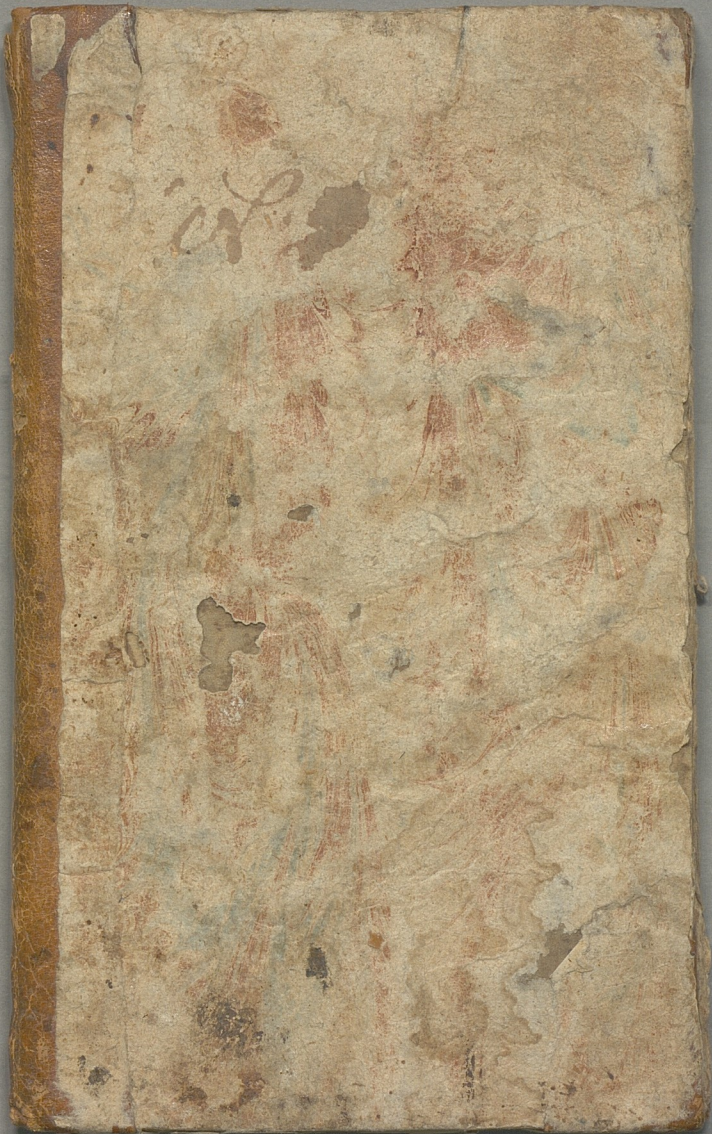
Villkor för användning

Genom att använda EOD-tjänsten accepterar du de villkor som ställs av biblioteket som äger den aktuella boken.

- Villkor för användning: <https://books2ebooks.eu/csp/sv/nls/sv/agb.html>

Fler e-böcker

Redan nu erbjuder 40 bibliotek från 12 europeiska länder denna service. Sök böcker tillgängliga för den här tjänsten: <https://search.books2ebooks.eu>
Mer information finns tillgängliga via <https://books2ebooks.eu> boken.

Kungl. Biblioteket
STOCKHOLM

Språkvet.

Sv.

1700-1829

175

Lallerstedt A.

M. Westman
En kort och tydelig Svensk

CHRIOLOGIE,

Hvaruti *1740*

Innefattas och föreställes med
Liflige färgor alle the förnämste Fi-
gurer, som gifva någon behägelig-
het uti Stilo Scholastico Academico
och Civili, och aldrig på vårt Sven-
ska Språk förr varit hafver, än
nu hopdragne,
igenom

FRÅGOR och SVAR,

Then Studerande Ungdomen så i
Publique som Private Scholarne til förmode-
lig tjenst och hielpreda sammankröfven

af

ANDERS LALLERSTEDT,

Smolandus. *Handwritten signature*

STOCKHOLM,

Tryckt uti Kongl. Tryckeriet

Hos Directeuren PET. MOMMA med dess befohållnad.

1740.

THet benägna omdöme och bifal som mine förre små utgifne Scholæ-arbeten vunnit hos största delen, gifver mig thes runda affätning nogsamnt vid handen; hvilket åter upmuntrar mig, at hafva mödan ospard, och under min Lycos vidrighet och ängsliga stunder framgifva til ungdomens tienst en Svensk Chriologie med alle nu vid thenna tiden mäst brukelige Figurer både efter Aphthonii ock Weisii sätt och maneer, med alt hvad som ther til hörer, på några ark papper, hvilken aldrig på vårt Svenska Språk förr varit, ej heller på något annat, så vida mig vitterliget är, i thenna ordning och method, ty ehuru högnödig hon dock långt för thetta varit, finner man dock likväl at ingen thenna mödan sig åtagit.

git. Nu är jag öfvertygad, at många vid våre Trivials-Scholar och Gymnasier hvaräst sådane exercitier på latin skrivas pläga, en thylik Chriologie til hielpreda önska, emedan the få et Thema eller en Disposition til en Chreja eller något annat thylikt exercitium och veta ej huru the skola bete sig med thet samma, som sig bör. Ty hafver jag thenna Chriologie för läthet skul ej allenast på Frågor och Svar, som min *Examen Gramatices, Slut-Konst* och *Sedo-Lära* utgifvit, utan som et mönster för alle thylike Scripta formera velat, at en Lärjunge kan nu utan hufvudbryderi, ej allenast formera sig en god Disposition efter hvilketthera maneret honom lyfter, Aphthonii eller Weisii, utan hafver och alle *Terminos Technicos* försvenskade, at han vet hvad the betyda.

Om nu the Studerandes nytta och hielpreda vid thesas exercitiers skrifvande igenom thenna korta

Svenska Chriologiens

Första Capitel.

Om the Siu Figurers bemärkelse och anständiga utsago.

Fr. **H**Vilka och huru många äro the *Figurer*, som gifva största behagligheten uti *Stilo Scholastico & Academico*?

Sv. Thesse Siu följande nämligen, *Interrogatio*, *Distributio*, *Descriptio*, *Sermocinatio*, *Prosopopoeja*, *Apostrophe* & *Allegoria*

FR. I. Hvad nytta hafver jag utaf (*Interrogatio*) frågning uti *Stilo*?

Sv. Han föreställer mig talet i frågevis.

Fr. Visa mig thet med *exempel*?

Sv. Ho af oss skulle icke vara Konungenomlydig?

Fr. Hafver *Interrogatio* någre tienare under sig til hielp?

Sv. Ja, tvänne, (*Exclamatio*) utrop och (*Communicatio*) meddelning.

Fr. Hvad nytta hafver jag utaf (*Exclamatio*) utroper?

Sv. Thet uphöjer talet med en sinnerörande håftighet.

Fr. Kan tu gifva mig *exempel* ther på?

Sv. Ja, o hvad för en makt är förborgat under thet Kongeliga namnet! o huru stor är then plikten, som förbinder undersåtarna til lydno! O huru lydige äro the sin öfverhet!

Fr. Hvad gagnar mig (*Communicatio*) meddelandet?

Sv. Then tager ähörarna lika som til råds, ock vil inhämta theras mening och stilla-
tigande svar om saken som föreställes.

Fr. Kan tu skaffa mig *exmpel* här uppå?

Sv. Jag frågar eder, hafver ock någonsin en människia varit så beröfvat sitt förstånd, at han med Turkiske *Generalerne* dristligen torde säga, at et folk eller *armeen* må väl förakta sin öfverhets eller Sultans Lag, bud och förordningar, och gå hem utur fältet?

FR. II. Hvad nytta hafver jag utaf (*Distributio*) fördelning?

Sv. Han söker något i talet, som kan i vissa delar fördelt blifva.

Fr. Kan tu gifva mig något ögonskenligt *exempel* här uppå

Sv. Jo, i thet order *Konung* ligger så mycket förbor-

förborgar, at jag ther med kan titulera
alla *Härskap* i hela, världen, efter verde
och stånd, och hafver thet ordet *Lydna*
uti sig.

Fr. Hvad begriper tå thet ordet *Lydna* uti
sig?

Sv. Hon begriper åtskilligt och mångahanda
under sig.

Fr. Gif mig handgripeliget *Exempel* ther uppå?

Sv. Keisaten, hvars anseende utsträcker sig
ifrån *Donau*-strömen öfver hela *Tyskland*:
Sultan, hvilken hafver sin port i hela *O-*
rienten befästar: The två *Europeiske* Ko-
nungar, som ofta göra the *Pyrenaiska*
bergens gränstör osäkra: Konungen i *En-*
geland, som hafver sitt trefalliga Rike
med vatn omskränkt: Hielarne från *Nor-*
den, ja the hufvuden i gemen, som an-
tingen i *Söder* hafva at regera the *Svart-*
bruna Morer, eller i öster biuda the *väl-*
lustige Indianer: eller ock i *Wäster* åga
ännu någorlunda välde öfver the *oförstån-*
dige Americaner; alle thesse hafva satt
thetta utspråk lika som til sitt *etats* grund-
fäste: en underfåte måste så väl i *Krigs-*
som *Frids* tiden, hafva sin ögon både nat
och dag, på domstolen rättade, så väl
som utom then samma, i handel och van-
del, i görande och låtande på the före-
skrefne Lagar.

FR. III. Hvad nytta hafver jag af (*Descriptio*)
beskrifning?

Sv. Han lærer mig söka till, lik som med
levande färgor beskrifva och afmåla en
ting,

Fr. Kan tu gifva mig et vackert *exempel* häre
uppå?

Sv. Man vände sig med ögonen allenast på
et Konungsliget *Hof*, *Monarchien* hafver
i sitt *purpur*, intagit *Thronen*; Then kost-
bara *Kronan* utsprider sina gläntfande strå-
lar ifrån sig, som Solen; *Spiran* rättar sig
up i högdene, som et trä: Ther gyllene
äplet uphåfver sin höga mackt och vålde
öfver Land och Rike; Then gyllende *Ny-
keln* tillsluter Skatkammaren; Sverdet, är
utdraget til hämna thet onda, och visar
sig stå til hugg at fråta; Här buckar sig
en ansenlig Förlänings-man; här frögdar
sig en klok *etats Minister*, när han skal
ärhålla befalning; Ther varder en beträngdt
Börgare fallandes til fota; allestädes äro
ögonen rättade på hans vink, öronen på
hans ord, och alle lemmar til hans skynd-
samma tjenst: &c.

Fr. Hvad hafva rättskaffens underfåtare ther-
utaf at lära?

Sv. Intet annat, än at en *Konung*, *Herre*, vil,
thet hans förnämsta och kåresta offer skal
bevifas genom en oförtryckt *Lydno*. Fr.

FR. IV. Hvad gör (*Sermocinatio*) Samtal
mig för nytta?

Sv. Thet förer in en annor Person, och
dicktar et tal liksom then samma skulle
sielf fört thet talet.

Fr. Kan tu Framskaffa et vackert *exempel*
här uppå?

Sv. Bilden eder allenast in, så ofta en Kei-
sare, Konung eller Furste kommer fram-
togandes med sitt mäktiga följe, så ofta
vil han likasom tiltala eder med thesse
orden: *Se Här*; mine käre ätkådare och
underfätare, *här är en Person*, som lä-
ter sig med många omsorger, mycket
vakande, med bekymmer, med omätte-
ligt besvär belägga.

Fr. Hvarföre gör han thet, thet Lyster mig
vetta?

Sv. Jo, at J under edert fikonaträ och
vinträ mågen för alla farlige anstöter be-
skyddade blifva: Ach hvi viljen J dra-
ga betänkande, at för så store och oför-
skylte välgärningar, ä daga lägga en en-
daste pant som är en obefläckad lydna.

FR. V. Hvad kan (*Prosopopæja*) förestälning
lära mig?

Sv. At dicke et tal på sådane saker, som
eljest och för sig sielfve intet tala kun-
na,

Fr. Gif mig något tilförläteligt *exempel* här uppå ?

Sv. Thet förekommer mig som thet Konungliga *purpur* så skulle låta sig förliuda : J männikior blyens at J eder Majestät intet viljen med tilbörilig lydno årkännna : Jag frögdar mig, at min döde glants år värdig, at beklåda en så kostbar kropp, och om thet möjligt vore, at jag kunde min färg ännu högre och präktigare utstoffera, så ville jag thet på lägga min yttersta förmågo : Hvi åren J så långsamme och förtummelige, at J viljen then ålliggande plikten antingen aldeles förgiåta, eller ock med fult alffvar icke efterlefva :

FR. VII Hvad gagnar mig (*Apostrophe*) afvikandet

Sv. Han förer talet ifrån åhörarena, och inråttar thet antingen på Personerna som frånvarandes åro, eller ock uppå the ting som för sig selfve intet tal förstå.

Fr. Kan tu gifva mig et ovedersåjeligit *Exempel* ?

Sv. J Sköne trågårdar, J gröne trån, J vålluktande blomster, J fruktbare och våltillredde åkrar, J utzirade boningar, eder ropar jag på til oförnekelige vittnen, at then store Guden hafver öfver-
 skylt

skylt vår Höga Landsens Öfverhets Rege-
mente med idel vålsignelse och lycko.
och at the Högkongelige omsorger, äro
utslagne til idel frid och säkerhet: I
skolen ock hádan efter vara våre Predi-
kare, och Borgarena samt och synnerli-
gen ther til förmana, at the icke allenast
af pådrifvande skyldighet, utan ock af
en raklam årkånflo, skola nederlägga
för sin Nådige Landsens Faders fötter,
then beredvilligaste vedergálning med en
underdånig lydno.

FR. VII. Hvad lærer mig (*Allegoria*) tal i
liknelsevis?

Sv. Thet lærer mig spela igenom liknelser.

Fr. Kan tu gifva mig nöjaktigt *exempel*
hår nppå?

Sv. Et Konungsligit budskap är en osön-
derslitelig kådia ther igenom hierran
blifva fastbundne, och til åtskillige för-
rättningar dragne.

Fr. är ther intet mer fátt, än thetta ena
enda?

Sv. Jo, stundum plågar man ock kasta
många liknelser samman i en hop.

Fr. Kåre lát mig se huru the ske plågar?

Sv. En Kongelig befallning är et behageli-
get ljus, ther efter vi itälle vår vandel;
then är en söt vind, som kan drifva vå-

ra Segel fort på then rätta farten; Han är then obedrägeliga magnet-nålen, ja Pol-stiernan sielf, ther om vi föråkra oss om et vist Lopp, så länge vi vandre i dödeligheten. Vare alltså nog om *Figurernas* första bruk.

CAP. II.

Föreställer lamme *Figurer* igenom Sinnens bevekelse:

Tyskland hafver krig.

Fr. **H**URU kan *Interrogatio* brukas här?

Sv. Hvars-hierta skulle icke högeligen gråma sig öfver et lands och folks så grufsamma härjande och utödande?

Fr. Huru kommer *Distributio* vid thetta tillfälle at brukas?

Sv. Således: Thet mäktiga *Westphalen* är förtårt, *Mosel*-strömen slår sine floder på et fördertvat land, then berömda *Rehn*-floden blygs at flyta genom idel brandstäder; then fruktbara *Neckar*-strömen förkräcket öfver the grufveliga granskäpen

pen; then sköna *Majn*, påminner sig några bedröflige genom-tåg eller *durch-marcher*. På andra sidan ligger then rika *Weser* fången, och then lustige *Oder* är til skådeplats utfatt til al nöd och smärteful olust. med et ord, hela Tyskland känner thet förderfveliga kriget; bitterhet.

Fr. Huru låter sig *Descriptio* beqvåmligen föreställa ?

Sv. Så. Ach I Tyske landsens Barn, kommer, hit och skåder then jämmer, som edart kåra Fädernesland smärtefelen präfsar. Här slå the grufvelige elds-lågarne utur alla taken ut, the blifver then oskyldige Invånaren öfverlåten åt then utländska grufveligheten; the rike blifva från sitt goda fördrefne; qvinnorne se sina Barn försmäktä för sin ögon. Jungfruerne måste åtminstone upgifva sin sundhet under et fåaktigt lefverne. Stådetne blifva med aska, Byarna med blod, fälten med döda kroppar betåkte &c.

Fr. Huru fogar sig *Sermocinatio* här in til ?

Sv. Således: Tånck om nu the gamle Tyska frihetenes Förklarare, skulle giöra en blick utur sina grifter på markene, som the för thetta hafva med otaliga seget-

tekn beprydt, skulle the icke tå med en-
 dråktig röst, sig så förliuda emot sina
 olyckfäliga efterkommande? Så går thet
 när man thet Tyska blodet åt andra ut-
 lånningar försäljer; när thet stadiga silf-
 ver för utländska spinne-väfvar, och
 then kostbara troheten utgifver för fal-
 ska höfligheter. En sådan utgång hafver
 höfligheten från Främmande Riken; hos
 och med thyliga upvaktningar, varda al-
 le fåfångligheterens älskare bemötte. Är
 thetta then högt befästade tro och enig-
 heten när then högmådige grannen und-
 får nyklarna til edra Portar,? är thetta
 then enfaldiga klokheten, när man an-
 tager et skienheligt lesteri, för kärlek
 och vänskap? åt thet nu mera utgån-
 gen på eder i verlden bekanta frihet, at
 J måsten aflägga eder plikt med gods
 och blod?

Fr. Huruledes går en *Prosopopæja* här an?

Sv. Således. Thet Tyska silfret, hvilket
 then Fransöske *Magneten* många tider til-
 baka til sig dragit, hafver bedröfvat
 sig öfver then tienst, thet med thet sitt
 Fädernes land skadeligit är. Ach säger
 thet: är jag therföre i the Tyska sten-
 klippor sökt blifvit, at jag the grymma

ut

utländningar måste förstärka i theas sten-
hårda obarmhertighet? Skal jag nu mera
blifva til kulor, ther med jag fästningarna
skal öppna? Skal jag utkypa ur mina
Landsmän theas åro och tapperhet utur
theras Siälur? Ach skal jag vara et värt-
tyg til thes ånteliga förderf.

Fr. Huru skal man rätteligen gifva en *Ap-
postrophe*?

Sv. Altå: Tu gruffamma utlänninge; så
år ånteligen ther nåstgrånsfande Tyskland
blefvit utfatt til et mål för tin blodtör-
stiga vålluft? Så hafver vårt förderf måst
läggga grunden til tin omåteliga åregitig-
het, eller menar tu, at alt måste för-
tårt och nederlagit varda, som tu med
tina armar icke kan begripa? Si, här
stå tina grannar, och fordra af dig en
sådan förnöjelse igen, som dig och ti-
nom barnom år omöjelig. Ståderne ro-
pa, gif oss igen the härlige *Palats*, the
tempel, the boningar, vår rikedom och
beqvåmlighet, som tu oss beröfvat: För-
åldrarna ropa hvaråst hafver tu gjort af
våra Barn? Barnen sucka. förnög oss
vår förlust, then vi ledit hafvom genom
våra Föråldrars bortmistning, qvinnorna
klaga, hvar år vår åra? männerna ro-
pa,

pa, hvar år vår näring, Konungar och Förstar gå tig på lifvet, och fordra af dig så mång tusende underlåtare: Ja, then himmelske domaren, börjar allaredan, at lägga sin hand i spelet, och tvingar dig til råkenfkap, af hvad rättvis anledning tu med sådan makt hatver förstört friden och then gyllene fåkerheten.

Fr. Kan tu låra mig huru en *Allegoria* skickar sig.

Sv. Ja, således. Sedan krigs-elden begynte i *Nederland* at brinna, hafver then så antänt the närgränsande *Provintzer* i *Tyskland*, at nu mera nästan alla floder äro för ringa at göra then obarmhertiga lågan motstånd. Eller, *Tyskland* är nu mera en åländs-Spegel, et mål för olycks-pilarne, en skåde-plats för the blodige *Tragoedier*, ja en tistel-gård för al jämmer och vedervärdighet. &c. Thetta fordrar låthets medel, hvilka längre fram gifvas skola, til efterfölgd.

CAP. III.

Om sammanfognings orden i en period.

Hvi äro bind- eller fognings orden nödige. Sv.

Sv. Them förutan hänger talet ei mer till-
man ån som en hel hop jernringar när in
til hvar andra lagde, men ej uti hvaran-
nan håftade, the se vål en kådia like ut, men
når man vil taga henne up, hänger in-
gen med hvar annan ihop, altså et Scri-
ptum förutan thesse följande binde- och
sammanfognings orden; ry behöfva the
och et särskilt Capitel.

Fr. Hvilka och huru många åro thesse sam-
manfognings orden?

Sv. Thesse tolf nemligen *Copulative, Causa-
les Narratoria. Apodictica. Conclusiva, Dis-
cretiva, Conditionales, Disjunctiva. Relati-
va. Comparativa, Correctoria & Expletiva.*

FR. I. Hvilka och hurudane åro (*Copula-
tiva*) binde orden?

Sv. Sådane som thesse, och, ock, therjämte,
likaledes, icke thestomindre, jämvål, så-
vål, som ock, jämte thet, härutöfver,
öfver thetta, vidare, altså, i lika mätto,
theruppå, sluteligen, til beslut, *summa.*

FR. II. Hvilka och hurudane åro (*Causales*)
orsak gifvande orden?

Sv. Sådane som thesse, Ty, emedan, efter,
althestund, sedan, i betracktan, besynner-
ligen, efter thetta, häruppå, förthenskul,
therföre, på thet nu, &c.

FR. III. Hvilka och hurudane äro (*Narrativa*) förkunnelse orden?

Sv. Sådane som thesse, I hvad mätto, huru hvad, &c.

FR. IV. Hvilka och hurudane äro (*Apodictica*) the ovedersägelige orden.

Sv. Sådane som thesse, Emedan, på thet, sedan, dock, &c.

FR. V. Hvilka och hurudane äro (*Conclusiva*) slutnings orden?

Sv. Sådane som thesse, Så emedan, så är ingen tvifvel, &c.

FR. VI. Hvilka och hurudane äro (*Discretiva*) ätskilnings orden?

Sv. Sådane som thesse, dock, likväl, ändock, mycket mer, utan ännu mera.

FR. VII. Hvilka och hurudane äro the (*Conditionales*) vilkørlige?

Sv. Sådane som thesse, så vida, om nu, theråft, ännu väl, skulle nu, nu är thet väl, utan tvifvel ei at neka.

FR. VIII. Hvilka och hurudane äro (*Disjunctiva*) skiljeorden?

Sv. Sådane som thesse, och intet, hvarken eller, mycket mindre, här emot i vidrigt tal, &c.

FR. IX. Hvilka och hurudane äro (*Relative*) berättelse orden?

Sv.

Sv. Sådane som thesse, I sådan händelse,
I thenna sak, här under anförde, bemäl-
te, andragne, &c.

FR. X. Hvilka och hurudane äro (*Compa-
rativa*) jämförelse orden?

Sv. Sådane som thesse, Såsom, sammaledes,
ej annötledes, äfven så, &c.

FR. XI. Hvilka och hurudane äro (*Corre-
ctoria*) förbättrings orden?

Sv. Sådane som thesse, at förtiga, annat år,
&c.

FR. XII. Hvilka och hurudane äro (*Exple-
tiva*) upfylnings orden?

Sv. Sådane som thesse, väl, fuller, härige-
nom, &c.

CAP. IV.

Om åtskilnad emellan gamla
och nya *Chriors* sätt, samt hu-
ru en *Disposition* formeras skal.

Fr. **H**VILKA och huru många sätt äro at
skrifva en *Chria*?

Sv. Två, nämligen *Aphthonii* och *Weissi*.

Fr. Hvilketdera slaget är thet ällsta?

Sv. *Aphthonii*.

Fr. Hvilketthera är thet nyaste och thet lät-
taste?

Sv. *Weissä.*

Fr. Hvad är för åtskilnad them emellan?

Sv. *Chria Aphthoniana* hafver, otta följande
delar.

*I. Laudem Auctoris. II. Paraphrasen seu
Explicationem. III. Causam. IV. Contra-
rium. V. Parabolam sive Simile. VI. E-
xemplum. VII. Testimonium & VIII. bre-
vem Epilogum sive Conclusionem.*

Fr. Huru många delar hafver *Chreja Weissiana*?

Sv. *Chria Weissiana* hafver fyra följande.

*I. Protasin. II. Aetiologiam. III. Amplificatio-
nem & IV. Conclusionem.*

Fr. Huru skal jag kunna formera en *Dis-
position*?

Sv. Märck följande tvänne latinske verter.

*Quis? Quid? Ubi? Quibus auxiliis? Cur?
Quomodo? Quando?*

*Quis? Quid? Cur? Contra Simile & Pa-
radigmata Testes.*

Fr. Kan tu gifva mig en *Disposition* til *Aph-
thonii Chrior* som jag kan hafva liksom et
mönster at formera *Dispositioner* etter.

Sv. Ja, märck följande med godt omdöme
när tu vil formera tig en god ock tilför-
lätelig *Disposition*.

Quis,

- (Quis. I.) *Laus Auctoris.* Berömmes *Auctoren* för sin vältalighet, skarpsinnighet, *moraler*, eller något annat som hos honom finnes.
- (Quid. II.) *Explicatio.* Man förklarar *Auctorens* ord med andra NB. doch behålles samma mening.
- (Cur. III.) *Causa.* Af fruktan heller Långtan til thet onda heller goda.
- (Contra. IV.) *Contrarium.* Kan tagas af alle tings öfverflöd, som olydige, late och förfumlige *Schole*-Barn, hvilka föräldras i okunnighets mörker och blifva ofkickelige til någon för rättning heller något annat.
- (Simile. V.) *Simile.* Tages af ätskillige ting, & som: flit, tapperhet, &c.
- (Paradig. VI.) *Exemplum.* Tages af foglar i luf ten och diuren på jorden, som then rofacktige och skarpsynte örnen, Bien, Myror, Gråshoppor &c.
- (Testes. VII.) *Testimonium.* Tages af någon *Auctor*, som samtycker och råder til saken.
- (Concl. VIII.) *Conclusio.* Består af förmaning til dygd, flit, tapperhet &c. at vi ej blifve af thet goda förlustige, medelst thet onda, utan bære goda frukter af svårt arbete.

NB. Merck at alla delar fättias ej altid ut kunna och uteslutas.

Fr. Huru skal jag nått och lätt skriva et formular til *Dispositioner*, at skriva *Chrejas Weisanas*.

Sv. Märk min kære vän följande.

I. *Protasis* föreställer saken, om hvilken thet talas.

II. *Ætiologia* bevisar *Protasin* med en riktig orsak.

III. *Amplificatio* illustrerar then gifna orsaken genom åtkillige medel, såsom genom:

I. *Contraria*
II. Liknelser
III. *Exempel*
IV. *Testimonio*
och änteligen många andre vägar.

IV. *Conclusio* repeterar antingen *Protasin*, eller säger dock något, som skickar sig til then föregående *Discursen* med en god *Consequentia*. När man nu hafver sig thetta kunnogt, kan man skruda til saken något närmare och henne betrakta.

CAP. V.

Om lätthets Medel at skriva *Chrejos*.

Fr. Huru skal man lätta thetta, som synes så tvärt?
Sv.

Sv. Igenom en och annan Utarbetad af hvartera slaget, hvilka åhörarna sinänningom efter hand lära beqvåma sig til efterfölgd.

Fr. Kan tu nu gifva någon *Aphthonii* utarbetad *Chreja*?

Sv. Jo, *Thema. Radices doctrinae sunt amarae fructus vero dulces. Isocrates.* På Svenfke. Lärdoms rötter äro båkka, men frukterna omsider söta.

(*Quis.*) *Isocrates* bör med råtta berömmas för sin våltalighet med hvilken han förvärfvat sig et evigt namn; ibland andra hans viktiga Lärdomar är icke thenna then sämsta, nämligen tå han sade:

Lärdoms rötter äro båkka, men frukterna omsider söta.

(*Quid.*) Hvar med han gifver tilkånna, at lärdoms början tryckes och plågas af stora besvärligheter, men al sådan möda hafver på sidstone stor nytta med sig.

(*Cur.*) *Causa* Ty ehuruval Piltarna rådas när the skola gå til Låro-Fadren: Och mången rådes för the svåre öfverträdelsernas straff, docklikväl får en *studerande Person* på sidstone then lust som hans ungdoms arbete öfvergåt hafver, och finner ther hos, the förmågenheter som en yngling i ålder-

Älterdomen tackar före. Läser tu nu flitigt, med tine gelikar, fast tu hafver ringa medel, må tu tro, at Låro-Fäderne hålla dig kär och alla i hvarjehanda tillfälle dig högt skatta.

(Cont.) *Contrarium*. Men ehö som skyr för *Schola*-arbetet och Låro-Fadren och intet följer Föräldrarnas anförande, han, såsom en olärd och obeskedelig föräldras uti okunnighets mörker och olägenhet.

(Simile) *Comparatio*. Ty såsom åkermännen icke utan besvär bruka jorden och får henne; men samla in frukt med nöje och båtнад: Altså the såsom fria konster lärare, skola bekomma icke allenast åran, arbets stalbröder, utan och vinna alt annat, hvaraf sälheten afmålās kan.

(Parad.) *Declaratio rei per exemplum*. Si, på *Demostenem* hvilken på thet han intet skulle kunna gå ut, klippte af sig håret, hufvudets naturliga prydnad, hållandes före then bästa prydnad, som med dygden var ihopfogad. Med dageliga öfningar förtog han så tungans felaktighet, at ingen talte uttryckeligare och prydeligare, sitt spåda och hessa målföre gjorde han med trågen flit så moget och angenämt, at ingen talte klarare. Med sådant arbete

bete förtiente han så mycket; at han ännu uti hela *Grakeland* hålles och hellas för våltalighetenes lius.

(Testes.) *Testimonium.* Förthen skul hafver *Hesiodus* äfven väl thetta språk så väl som alla andra gifvit, Nämligen: vägen til dygd är tvår, men högden eller spetsen liufig och söt. *Virgilius* skrifver sålunda.

*Quisquis enim duros casus virtutis amore
Vicerit, ille sibi laudemque decusque parabit.*

På Svenska:

Then man som mycket ondt för dygden måst' utstånda,

Han sig til ägendom stort lof förskaffa mände,

Then ära han också therhos män' lägga ned

At han för ingen man kan synas stygg och led,

(Concl.) När vi alt thetta rätteligen öfverväga må vi väl tyckia om *Socratis* utslago, althenstund han påstår at vi icke genom lättia måge göra oss förlustige af lärdomarnas gyllende frukter.

Πᾶς γὰρ τὰς σκληρὰς πᾶσις ἀρετῆς ἐνικέν
νικᾶων,

ἔως εαυτῶν γῆν εὐφημίας καὶ τὸ κιδος παρα-
σκευάσει.

ännu en på samma *Thema*.

(Quis.) Then lärde *Socrates*, som medelst sin våltalighet, hafver förvärfvat sig et odödeligit namn, hafver ibland andra i guld och *Ceder* skrifvärde språk, som tiena til thetta lefverners undervisnig, jämväl med stort beröm lämnat oss ock thetta:

Lärdomsroten är bitter, men tkes frukt angenäm.

(Quid.) Med hvilka ord thenne berömlige mannen vil gifva tilkänna, at en som slagit sig til *studier* måste väl begynna at arbete, men at samma dock är förknipat med en stor och vacker lön,

(Cur.) Ty the som fatta lust och kärlek til vackra vetenskaper, the måste stå under Anförare af *studier*, hvilka noga besörja at the vinlägga sig om flit och dygd: Hvaraf hos ungdomen upväckes fruktan theraf ledsna til bokeliga konster. Docklikväl then som en välartad yngling är, han måste thetta alt med tolamod utstå, sig underrätta, och så han på thetta sätter öfvad, blifver en braf karl, beptydd med dygd och heder.

(Contra.) Men then som fruktar och flyr för sina *Läro-Mästare*, står them emot och tol hvarken åtvarning eller näpft, han mister

rafter ej allenast vetenskap, utan ock med fruktan förlorar lärdoms lön och frukt.

(Simile.) Thetta skönjes jämväl af en åkerman, som med största arbete ikaffar såden i jorden, men samlar dock med mycken större frögd och glädie frukten åter in. Alltså och the som stå sig til *studier* utstå mycket arbete, men få omsider fågna sig af en stor heder.

(Parad.) Thet visar oss med sitt efterdöme *Demosthenes*, hvilken som han var af *Oratorerne* then arbetsammaste, så blef han ock then namkunnogste, han var så begifven på *studier*, at han afskar sitt hår, som är then vackraste prydnung på kroppen, på thet han måtte aflikåra sig tilfallet til at gå ut, hållandes före thet vara then största fågring som kommer af dygden.

(Testes.) Thersöre ock *Hesiodus* vackert säger: At dygdens våg är hård men spetsen miuk.

(Concl.) Förthenskul then som uti *studier* vil lyckeligen framgå, han måste för ingen svårhet sig frukta, väl verandes, at han för arbetet hafver en vacker belöning at undfå.

THEMA.

*Regis salutem vel periculo vitæ tue-
ri oportet. Curt, L. V. Cap. XII,
§. 9.*

(Quis.) Korteligen men rått vackert fåget
then sinnerike *Curtius*:

(Quid.) Thet år fuller vist at hvar och en år
sig sielf nårmast, som i et ordspråk så-
jes, och ingen kan skiålligt fodras at hiel-
pa en annan så at man stielper sig sielf;
dock om Konungen som år Landsens Fa-
der, skulle råka i lifsfara, måste hvar
och en råttfinnig undersåtare vara beredd,
om han kan, at hielpa honom ut fast-
ån han sielf skulle fåttia lifvet til.

(Cur.) Ty uti en from, råttträdig och gud-
fruktig öfverhet, beror hela Rikets vål-
fård, fromma och vålbehag.

(Contra.) Är förthenkul thet bättre, at en
enda förgås på et hederliget fått, ån at
hela Riket fåttes i fara.

(Simile.) Lika såsom händerna och alle andre
lemmarna åro oförtrutne at försvara huf-
vudet når någon fara tilstundar, så
& måste och alle undersåtarena finnas
villi.

villige, at afböja skadan ifrån Konungen.
 (Paradig.) The naturkunnoge skrifva om Bien,
 at the altid flyga omkring sin Konung och
 honom likasom med vördnad upvakta.

(Testes.) Ty är icke af nöden at gifva några
Exempel här uppå, såsom *Clytus* hvilken
 med sin hielm skylte Konung *Alexandri*
 hufvud, då han barhufd fåktade vid strö-
 men *Granicum*, och med sitt bröst för-
 svarade hans rygg.

Ty vi hafvom i Fäderneslandet et märke-
 ligt *Exempel* uti *Hindrik Wrede*, hvil-
 ken steg af hästen, låtandes then åt Ko-
 nung *Carl* then IXde at komma sig un-
 dan med för fienden, som nu hängde ho-
 nom på ryggen, men han sielf kom i
 fiendens händer och blef grufveligen *ma-
 sacrerad* och dödade. Om sådane kan
 man rätteligen säga, at the efter then he-
 liga *Petri* förmaning, åra Konungen.

(Concl.) Hvarföre må ock vi af theas *Exem-
 pel*, föra oss til minnes vår plikt och skyl-
 dighet emot vår allernådigste Konung; och
 jämte al trohet och underdånighet, fålla
 för honom trogna böner til Gud, at han
 må länge lefva, blomsträs och grönskas
 lyckelig och Majestätelig,

Thema.

Nulla vis major pietate vera
est.

(Quis) Seneca aureæ hujus sententiæ
Auctor, inter alia satis egregie di-
cta, hocce quoque ceu certum non
tam de acuto suo ingenio quam de
religiosa mente testimonium seræ re-
liquit posteritati.

Nulla vis major pietate vera est.

(Quit.) Vim & efficaciam, quam pie-
tas possidet eximiam & non satis
decantandam, mortalibus in memo-
riam hisce verbis revocare clarissi-
mo Auctori placuit puta nihil dif-
ficile adeo esse & arduum, quin ve-
ra & infucata pietate vincatur su-
peretur.

(Cort.) Pietas enim illud vinculum est,
quo vires humanæ cum divinis adeo
quasi uniuntur & conjungantur, ut
cuncta, quæ gloriæ Numinis & Sa-
luti hominis inserviant, factu licet
sæ

sepe difficiliora, facili negotio perficiant omnesque, si vel undique illis objicerentur obices frangant atque removeat.

(Contra) *Illis vero, qui verae pietatis exercitio, animum & membra subtrahunt Deus injustam poenam suam vicissim denegat opem, ut de malis, quibus immersi sunt, pro meritis avertendis & de bonis, quae piis ut clementissimus Pater Deus addixit, sibi adquirendis frustra haud raro cogitent.*

(Simile.) *Si Reges & hujus mundi Potentes suis, quos amant cultoribus, tantum largiri queunt roboris ut pro lubitu animi sententiam vel ipsi praestare possint; curri potentissimus idem & multae amplius, sese vera pietate prosequentibus praestaret?*

(Exempl.) *Hocce testantur amnia sanctorum & piorum exempla. Jobus sua pietate triumphum de ipso Tentatore*

tatore reportavit; Daniel eadem virtute, obturato rabido Leonum ore, hostes vicit. Verbo; Quid de morbo Hiscie insanando & tamen sanato? Quid de Sanctis Apostolis, ex presentissimis vite periculis toties ereptis? Quid denique de tota Ecclesia jam a tantillis initiis, ad tantum incrementum perducta, dicendum est? Nihil sane aliud, quam quod duce & directrice pietate cuncta sint facta.

(Testim.) Verum igitur evadit effatum Apostoli, ab ipsa procul dubio, experientia desumptum: Omnia possumus per eum, qui potentes vel valentes nos reddidit &c. Cui certe enim mera virorum piorum axiomata adstipulari deprehenduntur, quae heic enumerare supersedemus.

(Concl.) Valeat ergo atque in cordibus nostris ad ultimum vite halitum vigeat, dictum hocce Nulla vis major pietate vera est.

Fide

Fide sed cui vide.

(Quis.) Phædrus, qui Fabulas Æsopianas in sermonem transtulit ligatum tam sermonis ob suavitatem, quam elegantes ob sententias passim inter sparsas, laudem meretur. Inter alia ejus scripta, hoc non ultimum tenebit locum.

Fide sed cui vide.

(Quid.) Quo ipso, quantam unus alteri habere debeat fidem, paucis ast gravibus verbis indicat.

(Cur.) Malitia certe hominum de fraude semper sollicita, sinceris inprimis vero simpliciores nunquam facilius circumvenire potest, quam datam fidem frangendo; quum hi talis sese peti non putant, quibus ipsi alios petere non solent. Unde fit, ut multi fidelissimi habeantur amici, qui tamen tales diutius non sunt, quam prior velificari liceat commodo.

(Contrar.) Quamprimum vero vel tantum non sentiant ex fide commodum,

E

quan-

quantum optant; vel inimicum experiantur ex illa in commodum, deseritur amicitia, spoliatur fides ebuccinantur, alterius arcana sunt commissa fidei; hinc injuria, calumniæ, obtreccationes, querelæ, vitæ pericula & hisce tandem graviora.

(Simile.) Res sæpe sese cum data hominum fide, ut cum pomis Sodomiticis habet; ut enim externa horum forma satis amœna, internam nocendi vim tegit, ita verba sane blanda, cum fictis & undisque corrasis otestationibus, nihil nisi fœdas clam fovent technas.

(Exemp.) Papa Pascalis Secundus una cum Ducibus Germaniæ ter diversis temporibus jurasset se Cæsarem Hinricum defensurum, nec unquam deserturum; deinde vero perfidia intelligit quando Filio suo Hinrico quinto deditus esset, tali modo excellentissimus Cæsar ab amicis proditus.

tus.

*tus. Non ita tantum, sed multo pejus
in hoc doloso mundo accidit.*

(Testim.) *Propterea sapientes recte di-
xerunt: Cor & linguam hoc tem-
pore non uno die crescere.*

(Concl.) *Si recte hoc Phædri dictum
consideremus, inueniemus quam ne-
cessarium sit, non esse credulum.*

CAP. VI.

Om Lätthets medlen at skrifva
Chrejas Weisianas.

THEMA.

Parsimonia est magnum uectigab.

(Protasis.) **J**AG kan mig ej inbilda, at någon
bättre väg til en rolig lycksalighet
kan i thenna verlden af någon visas, än när
man dageligen är ther om betäncker, hu-
ru man genom en klok Sparsamhet, måtte
thet förvärfvada goda tillsammans hålla, och
til tilkommande nödtorft utlåttja.

(Ætiol.) Ty fastän then gode Skaparen dyrt
försåkrat hafver, at oss med tilbörlig
nåring altid försörja; vil han dock

at thenna välgärning genom vår flitighet skal befordras, och vil therföre, at man the århåne gåfvor, skal til et tilkommande nödfal vid makt hålla, och ther med så väl sig sielf som och nästans brister behielpeligen undsätta.

(Contra.) Ack huru snart är thet med them ute, som allenast se uppå thet närvarande, och låter sin härliga föimågo i kort tid förflyga och förvinna! Ack hvad för en bedröfvelig utgång gör thetas dårskap til skam, i thet the icke allenast blifva skyldige sina bästa vänner al nödtorftig hielp, utan ock sig sielfvom kunna the icke med thet ringaste hielp-medel til understöd vara.

(Compar.) The måtte dock ögonen vända på belåten, med hvilka then trogna naturen sin skådeplats upptylt hafver. Bien förtära icke sin honung om Somaren, efter the af en innerlig drift åro förlåkrade, at en tid är förhanden, så man hvarken blomster eller hanungs-dagg kan på fälten anträffa. Altså bygga ock the flitige Myror sine kälrar ock Spiskamrar, i jorden här och ther up, såsom vifte the väl, huru smårtsefult man om vintren eljest måste förgås och förderivas. Håremot måste gråshoporna

porra, flugorne och annor onyttig ohyra, sedan the på intet blifvande hem tänkt, och mycket mindre Somarens frukter å siddo lagt, dö i förtid, och genom then blotta döden undlöpa sin förestående fattigdom. Sannerligen then som sitt goda i förtid förlöser, och vil intet bespara på en betärande nöd, kan sig ingen annor räkning göra, än at han måste dö i högsta armod, eller ock önska sig döden med större smärta uti et bekymmersamt lefverne.

(Exemp.) Man vände allenast ögonem på then förlorade Sonen hvilken vår kåraste Frälzare omtalar. Han hade af sinom Fader en anseelig rikedom ärhållit, och felade intet, annat än at han sitt lycksaliga stånd, med hushållning stadfäste. Dock efter han mente, at thet goda vore lå mycket, at man alt icke kunde förtära, inföl yttersta armoden så aldeles, at han icke allenast blef, hela förnåma slakten til vanheder och spott, en Svinaherde, utan han tordes ock icke under thenna armfulla tiensten, then ringaste spisen, som i Svinhoxarna inlogs, efter sin nödtorft äta.

(Testim.) Och förthenskul måtte man väl skriva, icke allenast öfver alle penninge-kistor ock förråds-kamrar, utan ock på allas

hiertan, thet hårliga språk, fom i *Viterbo* uti
Italien på Rådhulet år til at låta:

Frugalitas Commune praesidium,

På Svenska:

Ho pengar sin med måttlighet förtärer,
Han sitter fast i ikants mot nöd ock ar-
mods väder.

Ja then kloke *Ausonius* hafver väl giordt,
at han *Menandri* ettertänkeliga vers på la-
tin så öfverfatt:

*Refruere ut natus mortalıs, dilige sed rem
Tanquam immortalıs; fors est in utroque
verenda.*

På Svenska.

Är tu så lycklig född, at tu fåt guld ock gåfvor,
Så tänk tu hådan skal, men nyttia så the gåfvor,
Som tu en resa lång ur thenna verlden hade,
Tu akta noga titt, var sparsam som jag sade.

Heller som han så fåja ville: min vän, hafver
lyckan tillskyndat tig fram för andra något
guld och gods, så tänk väl på tin döde-
lighet och bruka tig rikedommen til nytto,
medan tu lefva kan; men tag ock thet i
akt, at tu ännu måste hafva en vidlöftig
resa för tig ur verlden. Både år farligit,
Dör tu i förtid, så ästu icke glad öfver
tin rikedom; lefver tu altför länge, så må-

ste

ste ther hufvud-goda för döden förflöft
varda.

(Concl.) Hvad hälle vi ofs mycket up? ther
blifver ther vid, then som til sin välfärd
intet åt fiende, och then som vil vara för
spott och förakt befriad, then må sig alle-
nast ther om besita, at han sin ringa arf-
vedel, och hvad han med sin mödo sig
förvärfvat, må oförtryckt och utan farlig af-
gång i et ondt stånd vid makt hållas.

Fr. Huru kommer *Chreja Vesiana* at utföras
med sin delar; tu hafver ju sielf påmint, at
hon hafver ej mer än som fyra,

Sv. Märck, *Amplificatio illustrerar* saken ige-
nom *contrarium*, Liknelser, *Exempel*, vitne &c.,
hvilke äro ei delar utan uplytningar.

Fr. Hvi hafver tu taget *Exempel* utur *Bibelen*
och således förledt mig emot *Philosophorum* me-
ning, hvilka ofta utttrukit sådana *Exempel*
föt mig, och sagt: sin *Philosophiska Eloquen-
ce* ei tola något af *Theologien* indragit?

Sv. Jag hafver många förnumstige och vidt-
frågade *Moralister* på min sida, ensinnige
narrar och grillermakare bryr jag mig in-
tet om, hvilka således vilja göra sig store:
Ty en förnuftig *Philosophie* strider aldeles
intet emot *Theologien*; Therefore kan både
om *Joseph &c.* strafflöst införas;

Fr.

Fr. Hvad nytta hafvet jag af the i början nämde *figurer*?

Sv. Jo, tu kant införa en *sermocinatio* uti *Ætiologia* och i *Contrario*; En *Prosopopoeja* i *Comparatione*; en *Descriptio* i *Exemplo*.

Ännu en på samma *Thema* med the *Rhetoriske figurer*.

(*Protasis*.) Om någon ville fråga mig, genom hvad för medel och tillfälle en människa kunde sitt lefverne ärligen fortlättja i thet borgerliga sällskapet, och hafva sin nåring utan en skadelig afgång? så viste jag intet bättre at föreskrifva, än at han sig bestirra måste om then ädla Sparsamheten, och thet färvårfvade goda med en klok sorgfällighet förvara.

(*Ætiolog*.) Ty om vi viljom vända ögonen up åt högden, så hafver then stora Guden likasom sin välsignelses hand utsträckt utaf sin himmelska våning, och låter sin allvarliga röst således liuda: kommer hit i förnuftige kreatur, kommer hit och anammer thet öfverflöd, som J til then dödelige kroppens vid makt hållande, måste använda. Dock i thet J sen mina fotspor på alla slätter drypa af fetma, så tänker icke, såsom ville jag eder för al möda och aktsamhet frikal-

kalla', utan var en fast mer försäkrade,
 at eder lycka och olycka är nu ther uti
 begrepen, om J genom en riktig hushäl-
 ning viljen fylla edra kamrar, och hafva
 eder emot thet tilkommande nödfallet; eller
 om J fast mer genom fåfångt slöseri the-
 ta förtäre, hvad eder til nödtorft utfatt är,
 och hvarigenom J kunnen vid makt hålla
 Lefvernets förnöjsamhet i en beständig för-
 kofring,

(Cont.) Se vi vidare i verlden på våra gran-
 nar och bekanta, så finna vi mången, som
 sitt förtärda goda med sådana tårar plågar
 befukta: Ack huru sent hafver jag förfar-
 rit, at then gudomeliga nöde-floden ge-
 nom vållust och fåfånga förstoppas! Jag
 mente; min rikedom vore så högt stigen,
 at sådant nu mera kunde hvarken aftaga
 eller förringa. Men then bedröfveliga ut-
 gången hafver mig nu mera, fastän alt för
 sent, giordt klokare, så jag nu genom
 alsingen hielp kan lindra min nöd, och
 förnöja min nåstas tilfålle med någon värc-
 kelig hanråkning, utan fast mer i bekym-
 mer, hunger, smårtsa och förakt, måste
 förgåfves förbanna lifvet, och fåfångt önska
 döden.

(Compar.) Wiljom vi ånreligen göra et steg ne-

der til the förnuft-lösa diuren, så skola vi
 hela ikararna finna, som ois genom then-
 na sin dumma befinteliga klokhet påmin-
 na then aldrig nog bepriseliga Sparlamhe-
 ren. Bien svärma på the gröna parkarna om-
 kring på the vålluktande blomster, ock lå-
 ta sig i sina klena sinnen likasom i thessa
 orden förnimma: käre åskådare kom, var
 mig fölgaktig til min stock, och se, huru
 sorgfälligt jag tillsammandrager then söta
 hanungs saften, intet at jag Sommartiden
 igenom må kunna öfverflödigt uppfylla mig,
 utan at jag med thet öfriga må min herra
 vederqvekia, och at mitt besparada goda må-
 tiena til förestående vinters nödtorft. The
 arbetsamma Myrorna slåpa sina små korn in
 uti the artiga jord-kåltrar, och hafva lik-
 som vid ingången ther af på skrifvit: hvi
 ser tu på mitt arbete, hvi förundrar tu mig
 öfver min fruktan, som jag för vinteren
 hafver? Gak bort ock betänk, at tu ock
 en tid kan öfver lefva, i hvilken tu måste
 årkänna, hvad för stor inkomst, Sparlam-
 heten med sig förer. Ja, när the spelan-
 de gräshoppor och annor ohyra, kommer
 mig för ögonen, hvilka med alt sitt godas
 förflöfande åro syflosatte, så begynna the
 med försmädelig mun at likasom säga: Ser
 tu en summa på al dårskap! thenna dårak-
 tiga

tiga människian menar, hon måste låta sitt
forgelöta lefverne tiena til sitt lifs rättessnöre,
och förstår icke, at vi ännu förr vintern
falle sin kos, och hafva alltså ingen bespard
medel af nöden; ther emot vet inter en så-
dan människa, huru snart then bedröfveliga
tiden infaller, och huru länge hon med al-
lehandas skam ock bekymmer kan uthålla.

(Exempl.) Ack värdaste ähörare, vi behöfve
inter så diupt nederänka oss i thenna
verldenes skådeplats, i thet vår käraste
Frälzare sielf hafver then förlorade Sonen
såsom et lefvande *exempel* på en förfum-
melig Sparsamhet förelagt. Han tvingade
Fadren, at han honom helften af althans
goda måste öfverlemna, och mente nu, at
en mur vore ther omkring dragen, ar ho-
nom inter kunde undgå eller för honom
försvinna, han måtte så mycket förtära som
han ville. Han hölt luttet i Fäderneslan-
det alt för föraktelig at hon igenom en
så rik och förmögen ynglings hals skulle
dragen blifva; och begaf sig therföre i
främmande land, ther han efter sin me-
ning, måtte sitt goda förtära med bättre
vänner, och fortsåttia sitt frimodiga lefvet-
ne utan the sinas motsäijelse. Men ack hu-
ru hastigt var ock then sidste penningen
honom gången ur händerna! Huru sent må-

ste han förnimma, at et främmande land plägar aldeles ohöfligt omgås med folck, som äro af sina medel utblottade. I stället för the kostelige kläder, behängde han sig med gamla och förakteliga slarfvor; och ther eljest intet herberge kunde kostelighet nog utstofferas för honom, så skattade han sig lycksalig, at han nu i et stinckande Svin-stal kunde finna sitt bekymmerfulla hemvist. När Svinen med sine styggatryne gnagade hoarna, och jag vet icke hvad för spis, togo til sig, grep han stundom hemligen til, och förnöjde sig, när han then ostäckeliga hungern kunde med thenna ovanliga kost stilla, och någorlunda til freds ställa. Jag tror vist, han hade förfedt sin herra med en kåpp i handen emot sig, om något Svin så långt varit honom frångångit, än at han fåt sedt honom med nycklarna til Spiskammaren. Med et ord: Skam var, hans Klådnad; Bekymmer hans morgon-vard, sorger hans Afton-bröd; och tårarna, hans stundeliga dryckar.

(Testim.) Hafve förthen skul än mycken tack-säjelle, tu namnkunnige *Aufoni*, at tu af dygdelam förborg hafver öfversatt *Menanders* kloka vers utaf *Grakülkan* på latin och härigenom ännu en gång lockat många Lålare. Tu

Tu säger :

*Re frueret ut natus mortalitatis, dilige seculum rem
Tanquam immortalitatis; fors ut in utroque verenda.*

Thet är på Svenske,

Tu bruke alla ting, som döden tu sielf bore,
Men åliike alla ting, som tu' odödlig vore,
Ty lyckan är en ting, som snarlig hvålfver om,
år tu ei sparsam straxt får tu en tomer gom.
Heller således, hvad hafver tu anuat i sinnet
haft, och hvad skal man annat ther af afta-
ga, ån at en männilkia vid sin rikedom, skal
medelvågen utvälja, och så vål spara sitt guld
för then långvariga ålderdomen, som ock
then samna, före then inbrytande döden,
behageligen bruka.

(Concl.) Korteligen at tala om saken, Spar-
samheten är en medelpunct, som med lika
linier sig utstråcker på thet människliga lif-
vets *Circumferents*; så at man then samna
först hålla för lycksalig, som i thenna högst-
skattade dygden är kommen til en fulkom-
lighet.

Thema.

Nobilis exerceat artem digladiandi.

(Protasis.) Om jag såja skulle, med hvad för
gårningar och sörättningar en adelig Per-
son kunde berömligen och nyttigt sin ung-
dom

dom besluta, så skulle jag vål ingen Politisk Sinnens öfning oberörd lämna: dock vorde jag änteligen såjandes, om han sitt före hafvande til en fullkomlighet ville utföra, måtte han sig för al ting ther om beslita, at han sina armar skickeliga gjorde, at bruka sin vårja vackert för åskådarena, och eftertryckeligen emot motståndarena.

(Ætolog. I.) Ty ingen må sig annat inbilda, än at ju en slik kropsens öfning är icke allenast van at inprägla uti händer eller armar en skickelighet; utan fast mer, at alle ledamöter och alle kropsens afdelningar, från hiesån til fotasohlan, varda til allehanda behageliga och vål anständigiga böjelser vande.

(Ætiol. II.) Men hvad en rättskaffens *Disposition* i kroppen, hafver för verckan i en *Politisk* människia, och hvad en man som för thet gemena bästa vältård, skal använda sin våltalighet med godt eftertryck, kan uträtta med sina blotta behageligheter i åthåfvorne, thet varder genom dageliga förfarenheten mer än alt för klart stadfastat.

(Cont.) Sannerligen, så vida en född af Adel hafver thetta tolamod, at han vil hålla sig för en ofulkommen Person, och för alla låta sig utropa för en sået *Politicus*; så skulle jag ej såja ther emot, om han än
skidont

skiönt sitt Sinnes inwertes gäfvor, genom utvärtes olycko ville förborga, och i stället för then i verlden berömliga fåkt-salen, besöka et ensamt fålt, eller jaldes en Bonde-krog.

(Simile.) Dock ville jag honom thetta bild straxt för ägonom ställa: när en gemen Giästgifvare så klok och sorgfällig är, at han vid en Konungs eller eljest hög Persons ankomst, plågar alle rum med sådan prydnung förtörja, som then förnåme gästen icke blyges före, eller ock bringar honom til misnöje: Hvi skulle en Adelsman, som then hårligaste gäst i verlden, jag menar then *Politiska* klokheten, vil herbergera til sitt sinnes dageliga boning, icke ock thetom vara betäncker, at kroppen, såtom et behageliger herberge, blefve med allehanda sköna och dygde-lika *qualiteter* beprydd.

(Exempl.) Och visserligen, dagen vore mig altför ringa, om jag förrälja skulle, huru mycket, icke allenast Adelsmän, utan ock väl höga Förstar och *Potentater*, hafva sökt, jemte then viktiga Regements sorgen, i sådana öfningar, sitt berömliga tids fördrif. *Alexander Severus* hade indelat sin tid i thenna ordning, at han först tilbrakte the ädlaste stunder til sina Stats-tankars fortätning, sedan the vakraste böker, såsom

trog.

trognaste Rådgifvare vid handen ; änteligen then öfriga resten af dagen använde han til fåktande, kämpande och andra skickelige krops rörelser.

(Thestim.) Altså ville then lofflige Keisaren också i sin anträdde regering stadfästa, hvad för thetta, then skarpfinnige *Maccnas* klokligen hade *Augustum* påmint: Thet måtte the Förstelige Barnen under varande minder-årig-
het belöka Scholarna: Men så snart åldren hade några kraftet antagit, så måtte the på fåkt- och rid-Scholan hänvifte varda, til hvilken ånda man hade at anskaffa allestäds skickelige Måstare, efter öfverhetens rikeliga anordning.

(Concl.) Thet är onödigt at göra mång ord: efter alt nog klart är, at ingen lærer sin högadeliga tödelse mycket högt utföra, som icke hafver många stunder til sin krops fardighet, och them til behageliga hand-grep uti fåktande användt.

Fr. Hvarföre hafver tu anfört tvänne *Ætiologias* i ofvanstående *Chria*?

Sv. Ty man hafver giordt thet med flit, emedan man är utom *Ætiologia*, intet bunden til något vist stycke i *Chrian*, utan kan väl tre och flere *Ætiologier* utföras *in Protasi* Hvarföre ock *Lans Auctoris* väl utelätas kan.

Fr. Kan tu ännu gifva mig en *Cbria* med the *Rhetorilke* anförde *Figurer*?

Sv. Ja, tu skalt få nu straxt, och thetitta skal blifva mitt **Thema**,

Similis Simili gaudet.

(Protasis) När vi våra ögon låta omkring hvålfva i then stora verldenes bygning, och taga the mångfallige underveck i noga betractande, så måste vi bekänna, at på alla sidor varder en rått kärleks-skåde-plats uprättad, ther på idel synnerliga händelser af trohet, gunst och kärlek blifva förestälte. Inter trå är så ringa, ther icke en fogel hafver then andre i sitt näste inlockat; ingen holla är i skogen så grufvelig, ther i icke en Biörn, en Ulf, eller eljest et grymt diur vet at betiena sin lika med saktmodig kärlek, the under-jordiske kulor gifva thet vittnesbörd, at ormarne och andre giftige matkar söka sin lika, och i oskadelig beblandelse varda med hvar andra inveklade. Ja, hvaråst thet underbara vatnet hafver betaget oss at skåda jordenes krets, varder then kalla floden guten utöfver sådane fiskar och siö- under som ock i våta *Elementen* sin hetliga kärleksbrunnst ther i visa, at the gärna tilhålla med sine likar i idkeliga lekar. Med et ord: så

G

snart

snart sig en likhet yttrar, så strax hafver en långtande tilbøjelse lagt grunden ther til.

(Ætiologia, 1.) Ty then alsväldige Skaparen hade nu mera sitt verck fulgiordt, och utgaf then oemotståndliga befallning, thet skulle hvart och et ibland kreatuten thet på vara betänkte, huru thet tilväxa och förökas måtte, låt han lika som thetta språk liuda från Solens upgång til thes nedergång: Isamtelige kreatur, jag hafver i eder en innerlig böjelse inplantat som eder til en förborgad kärlekretar; sådant måste icke fåtångt vara, så vida I min vishet icke viljen förackta och i oförsvarliget tvifvelmå! draga: går bort, och i thet J i edar likhet finnen en löt förnøjelse, så betrakter thet hos, at Jag genom thetta medel vil hafva verlden behållen: Eder sammankomst skal then utödande *naturen*, genom nyt lif och åter begynnande ungdom altid til hielp komma.

(Ætiologia, 2.) Besynnerligen efter människian, såsom ett lefvande utdrag af hela verlden, hafver icke allenast sit lif therföre, at han skal åren tilbringa, och några unga människor efter sig lämna, utan fast mer efter thet gudomliga Belätets afbild, och af en ågen *inclinations* drift ser sig förbunden, at söka
ther

thet människliga sällskapet, och theri fulgöra al möjelig kärlek-tienst. Så hafver thet dock aldeles thet anseende, som ville alle diuren, ja alla plantor och jord-växter sådan skyldighet genom thetta tilrop upmuntra; Huru länge dröjen I, I förnuftige dödelige? veten I intet, at then store verldenes herre härigenom vil upväckia eder begärelse til vänskap? Skåder dock vårt *exempel*, med hvad för gunst och beständighet vi årkänne then inplantade böjelsen, huru stitligen vi draga oss tilhopa i våra näste, huru enigt vi thylika kärleks-läger fulfölja, huru roligen vi i en strid emot hvar andra blifva begrepne, så gifver dock akt, huru starkt vi uti likheten och i öfverenskommelsen uti the naturlige ågeniskaper hafva oss giordt kåra.

(Smile) Och sannerligen, om ock the liflöse ting skulle i noga betraktelse tagas, så spelar allestädes en stråla af then liksinnade-och likartade kärleken. *Magneten* är en blott sten, och blifver så som en död kropp liggandes obevekelig, dock efter han i sig sielf befinner något af Jern, eller thet som åtminstone är något Jern-lik, så är han mächtig, at utan händer, blott genom en utgående kraft, locka til sig Jernet. Thet synes,

lynes, som hade *naturen* et sinnebild ve-
 lat förelägga af en rättikaffens kärlek. *Ma-*
gneten sålom en älskare, blifver hemligen
 bevekt, och Jernet sålom et älskat ting,
 blifver genom sådan rörelse upfriskad til
 en söt vedergälning och sålom änteligen
 en Brud öfvergifver sina Föräldrar, och
 håller sig til sin Brudgumme, altså länc-
 kar sig thet listiga jernet makeligen thet
 hån, at thet genom et förunderligt kyl-
 sande förbinder sig, hvilket then längre
 tiden hvarken kan förstöra eller åtskilja,
 Jag måste dock thetta här til foga, at när
Magneten är litt angenäma väsende beröf-
 vad, och kan sig af ingen then älskeliga
Metallens närvarelse trösta, plägar han
 blifva svagare och svagare, til thes han
 änteligen i en onyttig klump förvandlas,
 och sålom en död älskare i glömskones
 graf nedläggas.

(Exemplum) Ack I Barbariska invånare uti thet
Calecuti ka Konunga Riket, hvi hafva the
Portugisiska Skieppare, så fatt eder i rin-
 ga *credit* ibland the kloke *Europaer*? haf-
 ven I icke edert skarpfynniga förstånd nog
 visat, i thet I thenna lagen älskat hafven,
 at ingen skulle ingå i ågot åktenkap
 som icke hade en Brud af sitt stånd ut-
 korat?

korat? Ty lannerligen, vi kunne intet annat här af fluta, än at i Naturens kärleks-Rika drift viljen fortsättia, och genom en borgelig likhet uptylla: Hållt ock mången måtte önska, at then kloka vänskapen blefve i ögon-måike tagen, hvilken ock på en så obevekelig grund är upförder.

(Conclusio.) Hvad håller jag mig vidare här med uppe. Thet blifver ther vid: Hvar och en fällar sig til sin lika och så vida kärleken genom ikönhet blifver retader, så är thetta på våra ögon thet ikönaste, lom vart väsende är enligast, och hvar uti vi finne then måsta likheten.

De obedientia liberorum erga Parentes.

Officium liberorum est prestare Parentibus reverentiam & obedientiam, in omnibus rebus, & imprimis in Divinis. Neque permittum est filio Parenti castiganti, & omnibus, qui sub Patris nomine intelliguntur, resistere: Parentum enim Persona liberis sancta semper esse debet, & hoc est quartum preceptum: honora Patrem & matrem; ut sis longævus super terram.

Quia sine filii obedientia liberorum legitimam educationem nunquam prestare possunt Paren-

tes; cuius defectum varia non solum qua corpus, sed etiam qua animam sequuntur noxia, Qua propter si filius quid mali commiserit, pro scelere suo merito læt penam, & eam cum magna reverentia suscipiet & dicet cum Poeta.

Pater adsum

*Impera quid vis, neque tibi eromora, neque
latebrose me absque tuo conspecto occuitabo.*

*Necque istim, neque alibi, usquam erit in me-
moria.*

*Obedire filii Parentibus hilariterque, quod
deceat, peragere debent.*

*Sic & Aneas Patri grandævo humeros suppo-
nens dixit.*

*Eja age, care Pater, cervici imponere nostra,
Ipse subito humeris, nec me labor iste grava-
bit :*

*Quo res cunque cadent, unum & commune
periculum, una salus ambobus erit.*

*Nam hac est promissio Dei fore ut omnes qui
volunt præstare ipsi & Parentibus suis obe-
dientiam, felicitem in hac vita, & demum
vitam æternam obtineant; scilicet qui nullo
modo offendunt & contristant Parentes, &
serviunt eis eosque honorant actionibus, pa-
tientia & verbis, illi sunt quibus Deus feli-
citatem promisit; Sed si quis contra conscien-
tiam*

tiam in religionis negotio quid jubeat, va-
lebit heic quod olim dixit Petrus: oportet
Deo magis obedire quam hominibus.

Inobedientes filii sunt, qui neque Deum neque
hominis honorant, sed faciunt quidquid mali fa-
cere possint, calumniantur, & blasphemant Deum
& verbum ejus, Parentibus & Præcepto-
ribus resistunt, bonos quoque commitiones
quoque offendunt: Hi demum aternis poenis
cruciabuntur. Filii obedientes florent sicut ar-
bor, quæ crescit ad aquas.

Exempla habemus in omnibus piis hominibus
præsertim in Josepho, qui venundatus fue-
rat à Fratribus suis, sed postmodum exal-
tatus à Pharaone, ut esset optimus Prin-
cipum ejus, & in caritate annonæ aleret
& Patrem & Fratres, adeoque iis etiam
quæ antea eum perditum voluerant, esset
conservationi.

Omnes liberi quæ felicitatem suam intelligunt,
facient quæ Deo & parentibus suis placent nec
resistent ut piis hominibus & Deo placeant.
Quapropter liberi Parentibus obedientiam
merito suis præstant.

Cap. VII.

Om Descriptioner.

Fr. Kan tu gifva mig kort (Description) be-
skrifning på alla fyra årsens tider?

Sv.

*Vere snum tellus aperit Floresque ministrat
 Sv. Ia, tempore solis ager messes fert pingvis opimas
 Facundos Auctumne lacus de vitibus imple
 vis hiemis glacie currentes aligat undas.*

Fr. kan tu intet gifva mig then på Svånk
 vers?

Sv. Jo. Nu vänder jag mig til beskriiva årens tider,
 Hur vår och Sommar, höst och vinter jämt
 framskrider.

(*ver:*) Hur liufig våren är, när han oss
 fågna vil

Som nu är skreden fram och mera stund
 dar til.

Nu taga blomstren til, at grönikas uti
 ångar,

Wi finna ther af ro när vi the se oss fågnar.

Man ser på träden ock hur' the fram-
 gifva knopp

The växa taga til, ther af får man
 godt hopp.

Ther höres foglars lång för bron liufig
 klinga,

Alt med sitt qvittrande och diuren gladlig
 springa.

Fast the almånelig ännu ei tråda fram,

Så höres dock af them et liufigt torl
 och glam.

Man hörer foglars lång när the sig sam
 ma

manpara,
 The flyga samman och i ganska stora skarar,
 Skal icke tungan vår Loffiunga her-
 ren Gud,

Ofs alla bör ju så framte i ödmiuk
 skrud.

Som dagen tager til the straxt så ute qvittra,
 Och lofva Herren Gud alt med sin tungos
 Cithra,

Fast tiden är nu svår the lämna dok al
 forg,

The ingen omsorg bår för hvarken kök
 ell' torg.

(Æstas.) Fr. Kan tu beskrifva mig Sommaren
 med sådant behag?

Sv. Iag ej förbi skal gå, then liufva Sommar-
 tiden,

Som nu tilstundar ofs och intet är framskriden,
 Som sågnar högelig the stora med the
 små

At the förlusta sig, når the i marken
 gå.

Then med sin liuflighet til ofs låt komma
 neder,

Han sågnar hvarje man, och thet til prydnad,
 heder,

Lif Solen gifva kan thet som sågs va-
 ra dödt,

At thet ois synes som thet vor' på nyo
födt.

Man gräs och örter ser hur' härliga the
stånda

Fast ingen skötsel haft upvoxne utan vända,
På ångarna nu står skönt gräs i ömnohet,
Som endels bärgas skal, dels gifver diu-
ren bet.

Man under gröna tråden svalkand skugga hiter,
Når Solen kommer up, ther mången okså siter,
Guds rikedom thet gör; ois honom prisa bör
För thetta och för alt som han ois nådigt gör.
Fr. Skrif hösten om tu kant med få rader för
thes besvärlighet?

Sv. Ja, hösten är en tid på hvilken samlat blifver
Alt thet som vöxer år och andra tider gifver
At vi vår andra tid behåne blifva må

Från hunger fräst och köld, och utan fara gå.
Ther med arbetar folck och ökar måste draga,
At vi må få thet in och i sin ordning laga,

Når vi nu samlat thet som Gud ois gifvit har
Så är vår största plickt Gud tacka en och
hvar.

Fr. å kåre skrif then kalla vintren med fyra rar?

Sv. För vintren fazar jag han är alt stil oblider,
Han knäpper hårdt ihop, thet han gör sina tider
Med hagel is och frost, at man må digna
nid,

Och hvad församlat år, alt alt han tager vid.

Cap.

Cap. VIII.

Huru man skal skriva en vaker *oration*.

Fr. Hvad är en *oration*?

Sv. Et fullkomligt tal, utan ringesta afkortning.

Fr. När hafver man nytta af en *oration*?

Sv. Merendels i *Catheder* vid *Academier*, *Gymnasier* och *scholar*; ja ätven vid hof,

Fr. Huru många delar hafver et fullkomligt tal eller *oration*?

Sv. Fyra, nämligen

1	<i>Exordium</i> .
	2 <i>Propositionem</i> .
	3 <i>Tractationem</i> och
	4 <i>Epilogum</i> .

Fr. Mon the fara vilse som utföra thessa sex följande nämligen *Exordium* *Narrationem*, *propositionem*, *confirmationem*, *confutationem* och *conclusionem*.

Sv. Ja ty *Narratio* och *confutatio* finnas onödige.

Fr. Tu inbildar mig väl at ingen kan skriva en vaker *oration* förr än han kan skriva *Chrejor*, emedan tu satt förut huru man skal skriva them.

Sv. Så är thet, ej mer än then kan skriva *Syntactice*; som intet kan *conjungere*.

Fr. Hvarföre twarar tu så hårdt, och hållert orimeligt?

Sv. Emedan en *oration* består af intet annat, än som en hel hop väl skrefne *Chrejor* af samma sak.

Fr. Huru kommer at många vid våre *Scholar* skriva *orationer*, som än ei veta hvad *Chreja* &c. är?

Sv. Jo, *arant alieno virulo*, om the ei plögde med annars kalf, funno the aldrig uppå gåtan,

Fr. Huru kan tu thet bevifa?

Sv. Mig synes, at then som ännuej lärt *A, b, c, d*, kan inter stafva, mindre låsa rent; altså, then som ej lärt thet mindre, kan lätt sluras huru thet går med thet som större och mer år. Barnet läter ofta a för l, b för o, och å för ö &c. så går äfven til i thetta mål. Eller som en nys antagen läro-gäffe, som ännu ej lärt känna verktygen i varklitaden bär ofta fram thet ena verktyget för thet andra; som når han skal komma med billan bär han texlan, för måttstocken vinkelhaken, och så vidare.

Fr. Hvarföre gör han så?

Sv. Jo, han viste väl at thet skule vara något, men han viste icke hvilket, &c.

Fr. Kan man inter vara fullkomlig nog af naturfens lius och drift förutan både konst och flit at skrifva en vacker *oration*?

Sv. Nej, en oöfvad *natur* är liksom blind, öfningen utom en bögelig eller vålartad *natur* liksom lemlös, öfningen utom thesse tvänne aldeles förgäfves.

Fr. Kan tu med en *Disposition* visa mig, at en *oration* består af idel *Chrejer*, som tu sade?

Sv. Jo, merk följande *Simpla Thema*.

(Disposition) *Sorg öfuer en försiktig, nådig och rätt-rådig Konungs död.*

Fr. Huru skal jag göra med thesse orden?

Sv.

Sv. Jo, Förfärdiga dig en *Chreja* om försiktigt
andra om Nädig och then tredie om rätt
connectera them och sätt *Exordium* framfö
ta med *Epilogus* och tidst en önskan, *oratio*
Parentalis färdig.

Fr. kan tu gifva mig en *Disposition*
nämde *Thema* och sättet?

Sv. Jo, merck följande med aktsamhet.

Exordium

(*Protasis.*) Thet folk är at beklaga, hvars Ko-
nung med döden afgår.

(*Aetiologia.*) Ty thet Riket är underkastat män-
ga ändringar och farligheter.

(*Amplificatio à simili.*) liklom en hiord utan herde

Propositio à thesi & Hypothesi.

(*Protasis I*) Thetföre är thet närvarande folket
at beklaga hvars konung är död,

Tractatio

(*Aetiologia.*) Ty konungen var försiktig at re-
gera.

(*Amplif. à contrario.*) O huru ålendigt är thet
Rike, hvars konung oförsiktig är.

(*à simili.*) En förfaren Styreman styrer väl (kiep-
pet: en Förståndig Konung regerar väl sitt
land och Rike.

(*ab Exemplo.*) *Ludovius undecimus* Konungen i
Frankrike, hvilken hafver giordt Rikers stånd
medelst sin Försiktighet nästan förkräckeliget.
à Testimonio Savedra, hvilken säger: han hafver

Sv. Jo, trättat med sin Försiktighet, än som med vapn och med rhet. *Sym. XXXIV pag. 701.*

Fr. Hur (II) vidare är thet folket at beklaga.

Sv. Mig *gia.*) Ty the hafva mist en nådig Konung.

kan in *å simili.*) En nådig Konung är lika såsom en Sol, som ej sprider sina strålar öfver hela landet och gör folket ej nogt.

Exemplo Augusti, som icke allenast skänckte sin önska de tienare, at keisaren icke kom helbregda igen från relan: utan sade ock jag skal lägga mig vinning om, at aldrig någon retar mig til vrede. *Sen. III. de ber.*

å Testimonio Taciti, otta förmär han mer genom nåd än som seger.

(*Prosa. III.*) Sidst är ock Konungen at beklaga.

(*Ætiologia*) Ty han hafver varit Rätträdig.

(*Amplificatio*) *å contrario*. Intet rike är lyckeliget, som hafver en orätträdig Konung.

å simili. Såsom then *diamant* är at beklaga, hvars glants förgår: altfå är och thet Rike hvars Rätträdige Konung dör,

(*ab Exemplo R. G.* Herravälde, hvilket under CAROLI I. Regements tid härligen grönskat hafver.

(*å Testimonio*) *Philonis* om *Abrahamo*. Intet är bättre än Rätträdighet, som håller et herravälde ibland dygder, näst pryder thes öfverensstämmelse.

Epilogus.

Upprepera hela afhandlingen i en *summa* och lämpa *The-sin* på *Hypothesi*, thet är hvad i gemen sagt är om Försiktigheten, Nåden och Rätträdigheten: Then lämpas in til särskilte gärningar, thet är thet säges om ene Konungs Försiktighet, Nåd och Rätträdighet

NB. Denne *Desposition* är rätt och består utaf idel *Chrejer* och efter vift mått.

Fr. är man förbunden at förblifva vid slikt *Dispowerande* altid?

Sv. Nej, man kan införa näst *Prosa* två och tre *Ætiologias* och

och *Protasis* med *Aetiologia* och ther på *Ampli*
med *simili*, *Exemplo* och *Testimonio*, såsom faken
efter en *Orators* behag.

Ethopœja Ciceronis ad Popili

Quid? *Qua* te jam tenet clementer
Popili? ante, quis sim, lateat, ^{ut} *mod*
minus meas fastidias calamitates, quia
in periculis tibi nunquam fui. *Qua*
mei nunc deserendi causa? ita ne im-
memor es beneficiorum in te collatorum,
ut non solum me deseras, ingratiissime,
sed & sanguinem meum si-
tias? Pro tua enim ego de rostris di-
xi salute, & vitam tuam defendi; tu-
vero me iam futura pressum destitu-
ere, astutia circumvenire, & deni-
que caput meum rostris affigere, o-
mni studio prosequeris.

Hoc ipso majus ingrati & perversi inge-
nii tui ingenium esse non potest, cum
non modo tuam satiare iram & ingrati-
tudinem, vel totius incommodo ci-
vitatatis expellere, sed etiam, quod
pugnat juri omnibus innato, pa-
trare audeas. Unde itaque est, ut
quan-

Sv. Jo,

med *anto in te majori studio bene-*
 Fr. Hur *ia contuli, tanto nunc atrocior me*
 Sv. Mig *u prosequaris! At vero celera quo*
 kan int *lidius texisti, eo fortius dolus jam*
 fomej *fraus tua erumpunt, adeo ut quam*
 g^{ar} me *florentibus dederis, fidem calamitosis*
non deberi putas. Tamen nihil mihi
unquam acerbius excogitari potest,
quam, tantis fortunæ ictibus ereptum
voluerunt Dii immortales, hujus nefari
latronis insidiis occumbere. Jam de-
num discat miseri mortales, a sevitia
quidem & crudelitate hostium sibi cave-
re, amicorum perfidia nequaquam esse
securas. Quin pergis hoc caput revel-
le. Da dono Antonico. Per amici
cruentam cædem, exprime amicitiam.
Ultimum vero hoc facinus abomina-
tionem asseret orbi terrarum & vin-
dictam à celo Deorum exposculabit.
Solatium meum erit maximum, me
omnia hæc injustissime pati.

Den Varrade,
höst lust och
sackfabriqven

William

William

www.books2ebooks.eu